

Солтүстік Қазақстан университетінің жарияланымдық қызметінің маркетингтік зерттеулерін талдау.

Жарияланым қызметі – университеттің маңызды міндеттерінің бірі. Оның қызметі, ғалымдардың зерттеу нәтижелерін көпшілікке жеткізу.

Бүгінгі таңда Солтүстік Қазақстан университетінде "СҚУ Хабаршысы" журналы шығарылып, "Қозыбаев оқулары", "Жастар және ғылым" 2 ауқымды ғылыми-практикалық конференциялар, 8 салалық ғылыми-практикалық конференциялар өткізіледі.

Әлеуетті авторлардың басымдықтарын анықтау, маркетингтік шешімдер қабылдау үшін ақпараттық-талдау базасын құру, ПОҚ-тың жарияланымдық белсенділігін ынталандыру мақсатында ғылыми зерттеулерді ұйымдастыру бөлімі 2021 жылғы 22-26 қараша аралығында университет ПОҚ арасында маркетингтік зерттеу жүргізді. Сауалнамада 21 сұрақ болды. Сауалнамаға 283 оқытушы қатысты.

I. Респонденттерді талдау.

Сауалнамаға ғылым докторы, PhD, ғылым кандидаты, магистр дәрежесі бар және дәрежесі жоқ ПОҚ қатысты. Ғылыми дәрежеленген ПОҚ-ға ғылым докторы, PhD, ғылым кандидаты дәрежесі бар ПОҚ жатады.

Барлығы қатысты:

Ғылыми дәрежесі – 77 адам.;

Ғылыми дәрежелері жоқ – 206 адам.

Факультеттер бойынша сауалнамаға қатысқандардың саны:

Агротехнологиялық – 21 адам.;

Тіл және әдебиет институты – 54 адам.;

Жоғары медицина мектебі – 0 адам.;

Педагогикалық – 45 адам.;

Математика және жаратылыстану ғылымдары факультеті – 50 адам.;

Инженерия және цифрлық технологиялар факультеті – 48 адам.;

Тарих, экономика және құқық факультеті – 65 адам.

Кафедралар бойынша сауалнамаға қатысқандардың саны 1-кестеде келтірілген.

1-кесте. СҚУ кафедралары бойынша маркетингтік зерттеу респонденттерінің саны

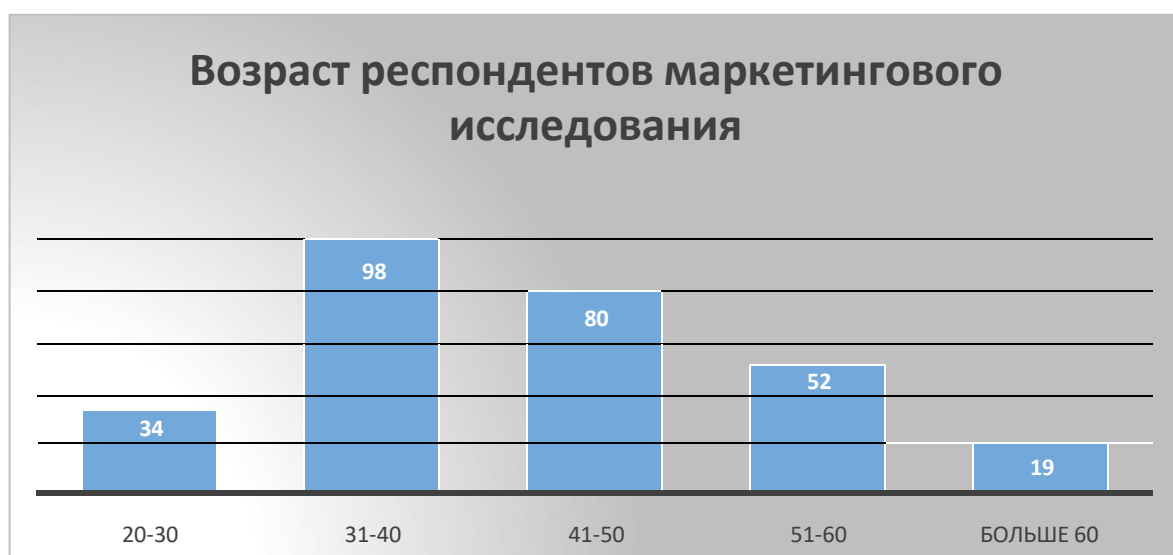
Агрономия және орман шаруашылығы	16
Қазақстан халқы Ассамблеясы	0
Биология	10
Жоғары медицина мектебі	0
География және экология	12
Герман-роман филологиясы	18
Журналистика	10
Шетел тілдері	10
Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар	14
Қазақстан тарихы және әлеуметтік-гуманитарлық пәндер кафедрасы	13
Қазақ тілі мен әдебиеті	3
Клиникалық пәндер	0

Математика және информатика	15
Музыкалық пәндер	5
Педагогика және психология	7
Құқықтық пәндер	18
Практикалық қазақ тілі	10
Азық-түлік қауіпсіздігі	5
Орыс тілі мен әдебиеті	12
Арнайы және әлеуметтік педагогика	8
Құрылыс және дизайн	2
Бастауыш және мектепке дейінгі білім беру теориясы мен әдістемесі	6
Дене және әскери тәрбие теориялары мен әдістемелері	8
Көлік және машина жасау	15
Физика	7
Дене шынықтыру	11
Қаржы және менеджмент	11
Іргелі медицина	0
Химия және химиялық технологиялар	9
Экономика және есеп	14
Энергетика және радиоэлектрика	14

Респонденттерді жасы бойынша талдау:

- 20-30 жас – 34 адам.;
- 31-40 жас – 98 адам.;
- 41-50 жас – 80 адам.;
- 51-60 жас – 52 адам.;
- 60 жылдан астам – 19 адам.

Респонденттердің жасы бойынша неғұрлым айқын бөлінуі 1-суретте көрсетілген.

1-сурет. Маркетингтік зерттеу респонденттерін жасы бойынша бөлу

Сауалнамаға 75 ер және 208 әйел адам қатысты.

Респонденттерді талдаудан қорытынды жасауға болады, респонденттердің жалпы санының 2/3-і жоғары білімді мұғалімдер. Респонденттердің көпшілігінің жасы 31-50 жас аралығында (172 адам). Олардың көпшілігі әйелдер.

II. Сұрақтарға жауаптарды талдау.

1-сұрақ. Қай ғылыми-тәжірибелік конференцияның өткенін қалайсыз?

«Қозыбаев оқулары» – 54

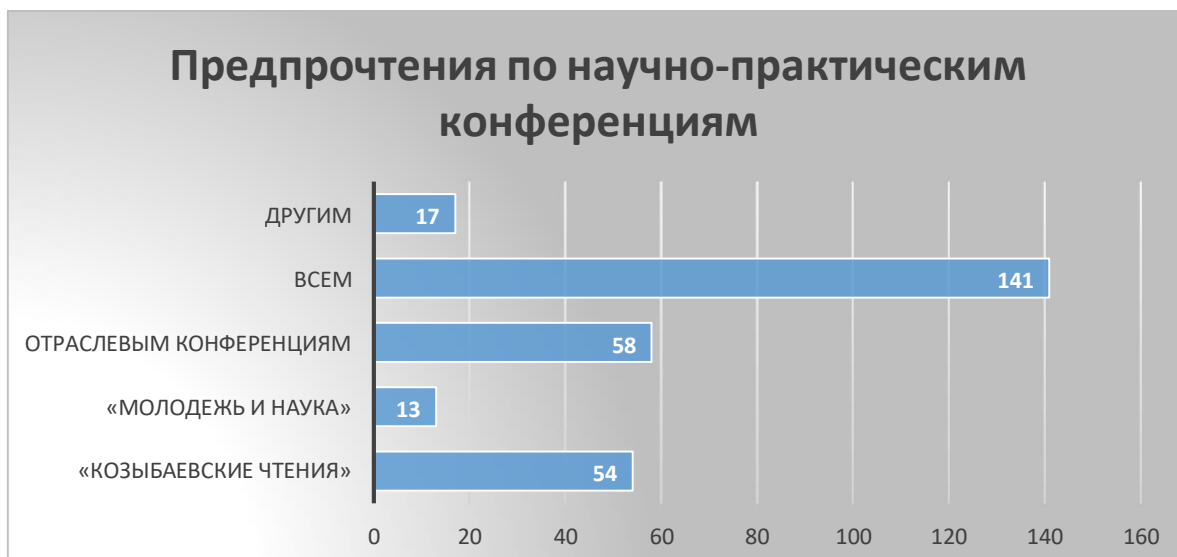
«Жастар және ғылым» – 13

салалық конференциялар – 58

барлығы – 141

басқалары – 17

Көрнекі түрде респонденттердің жауаптарын 2-суретте көрсетуге болады.

2-сурет. Ғылыми-практикалық конференциялар бойынша артықшылықтар

Басқа конференцияларға артықшылық беру туралы жауап ретінде көпшілік Scopus/WebofScience индекстелген конференцияларды атап өтті – 12 адам.

2-сұрақ. Конференцияда мақала басып шығару үшін теңгемен қанша төлеуге дайынсыз?

Респонденттердің жауаптары 2-кестеде берілген.

2-кесте. Конференциядағы мақаланы басып шығару үшін төлеуге дайындық

1000 – 3000 аралығы	52
3000 – 5000 аралығы	50
5000-нан жоғары	15
конференциялар тегін болуы керек	166

Респонденттердің көпшілігі (166 адам) конференция жинағына мақала жариялау тегін болуы керек деп санайды.

3-сұрақ. СҚУ хабаршысында мақаланы басып шығару үшін теңгемен қанша төлеуге дайынсыз?

Респонденттердің жауаптары 3-кестеде келтірілген.

3-кесте. СҚУ Хабаршысында мақаланы басып шығару үшін төлеуге дайындық

1000 – 3000 аралығы	56
3000 – 5000 аралығы	25
5000-нан жоғары	5
журнал тегін болуы керек	197

Бұл сұраққа жауап беру кезінде респонденттердің көпшілігі (197 адам) СКУ Хабаршысында мақала жариялау тегін болуы керек деп санайды.

4-сұрақ. Сіздің ойыңызша, РҒДИ-ға "Қозыбаев оқулары" конференциясын қосу қажет пе?

"Иә" деп 242 адам жауап берді.;

"Жоқ" деп 41 адам жауап берді.

5-сұрақ. Сіздің ойыңызша, "Жастар және ғылым" конференциясын РҒДИ-ға қосу қажет пе?

"Иә" деп 211 адам жауап берді.;

"Жоқ" деп 72 адам жауап берді.

6-сұрақ. Сіздің ойыңызша, РҒДИ-ға факультеттік конференциялардың кез келгенін қосу қажет пе?

"Иә" деп 49 адам жауап берді.;

"Жоқ" деп 234 адам жауап берді.

"Иә" деп жауап берген респонденттердің көпшілігі РҒДИ-ға ФМЕН және ФИЭП салалық конференцияларын (4 адам) қосу қажет деп санайды.

7-сұрақ. РҒДИ-ға "СКУ Хабаршысын" қосу керек пе?

"Иә" деп 254 адам жауап берді.;

"Жоқ" деп 29 адам жауап берді.

8-сұрақ. КОКСОН журналдарының арасында "СКУ Хабаршысын" көргіңіз келеді ме?

"Иә" деп 227 адам жауап берді.;

"Жоқ" деп 56 адам жауап берді.

Оның үстіне респонденттер «СКУ Хабаршысын» КОКСОН-ға техникалық, педагогикалық, лингвистикалық және жаратылыстану ғылымдары бойынша енгізу қажет деп санайды.

9-сұрақ. Сіздің ойыңызша университет қанша халықаралық конференция өткізуі керек?

Респонденттердің көпшілігі жылына 2-ден 5-ке дейін халықаралық конференциялар өткізуді оңтайлы деп санайды.

10-сұрақ. Сіз жылына қанша мақала шығарасыз? 1-3 мақалалар – 234 адам;

3 – 28 адамнан астам;

5 – 21 адамнан астам.

Көрнекі түрде респонденттердің жауаптарын 3-суретте көрсетуге болады.

3-сурет. Жылдағы басылымдар саны туралы сұраққа респонденттердің жауаптары

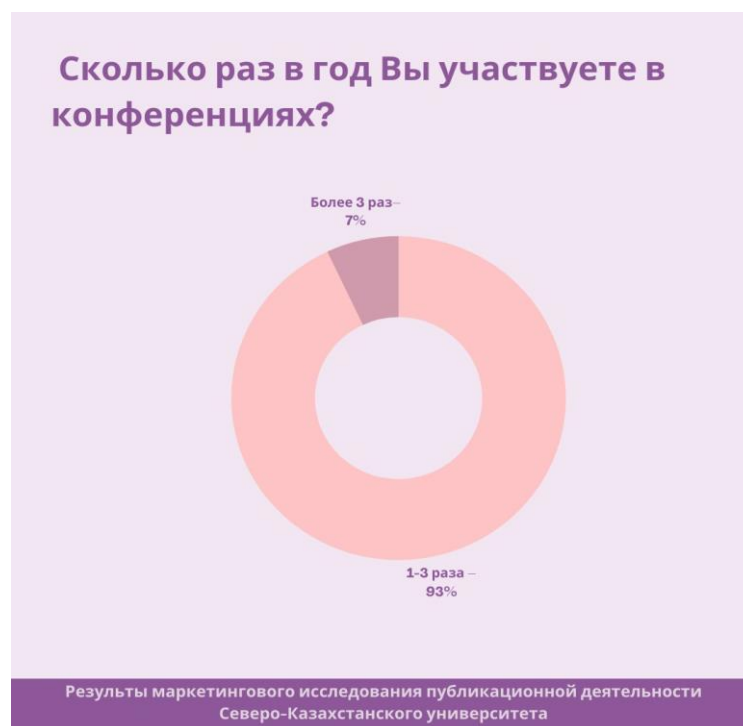
Бұл жауаптар мақалалардың негізгі бөлігі индекстелмеген конференция материалдарында жарияланғанын ескерсек, жарияланым белсенділігінің төмендігін көрсетеді.

11-сұрақ. Сіз конференцияларға жылына неше рет қатысасыз?

1-3 есе – 262 адам;

3 еседен астам – 21 адам.

Көрнекі түрде респонденттердің жауаптарын 4-суретте көрсетуге болады.

4-сурет. Жыл сайынғы конференцияларға қатысу туралы сұраққа респонденттердің жауаптары

12-сұрақ. Сіз индекстелген журналдарда (соның ішінде КОКСОНДА) жылына қаншалықты жиі жарияланғыңыз келеді?

3 жылда 1 рет – 129 адам.;
Жылына 1 рет – 133 адам.;
2 рет және одан көп – 21 адам.

13-сұрақ. Индекстелген журналдарда жарияланған ғалымдарды ынталандыру қажет пе?

"Иә" деп жауап берді – 276 адам.;

"Жоқ" деп жауап берді – 7 адам.

Респонденттердің жауаптары 5-суретте көрсетілген.

5-сурет. Жарияланымдарды көтермелеу туралы сұраққа респонденттердің жауаптары

14-сұрақ. Сіз жариялау әрекетін ынталандырудың қандай әдістерін ұсынасыз?

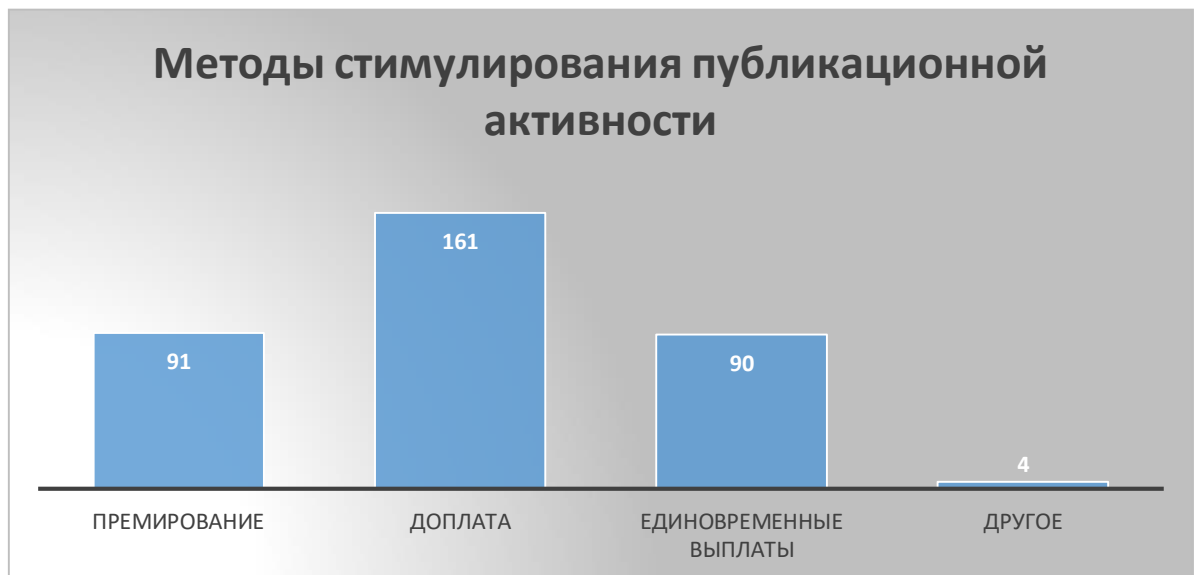
Сыйақы – 91;

Қосымша ақы – 161;

Біржолғы төлемдер – 90;

Басқалары – 4;

Көрнекі түрде респонденттердің жауаптары 6-суретте көрсетілген.

6-сурет. Жарияланымдық белсенділікті ынталандыру әдістері туралы сұраққа респонденттердің жауаптары

Алынған жауаптардан респонденттердің көпшілігі ынталандыру әдісі ретінде негізгі жалақыға қосымша төлемдерді таңдайды деп қорытынды жасауға болады.

15-сұрақ. Сіз индекстелген журналдарда мақалалар жариялау үшін жиі төлейсіз бе?

"Иә" деп 177 адам жауап берді.;

"Жоқ" деп 166 адам жауап берді.

Респонденттердің жауаптары 7-суретте көрсетілген.

7-сурет. Рецензияланатын журналдардағы мақалалар үшін ақы төлеу туралы сұраққа респонденттердің жауаптары

"Иә" деп жауап бергендердің арасында төлем сомасы 3 мың теңгеден 1 млн теңгеге дейін түрленеді.

16-сұрақ. Жинақты жариялаудың қандай нұсқасы сізге сәйкес келеді?

Бұл сұраққа жауап беру кезінде респонденттердің көпшілігі, атап айтқанда 227 адам, pdf нұсқасын таңдады, ал 56 респондент қағаздың классикалық нұсқасын

таңдады.

17-сұрақ. Сіз Web of Science және Scopus компаниялары өткізетін вебинарларға қатысасыз ба?

"Иә" деп 174 адам жауап берді.;

"Жоқ" деп 109 адам жауап берді.

"Жоқ" жауаптарының көп болуы семинарлар туралы уақытылы хабардар етпеу туралы немесе индекстелген журналдардағы жарияланымдарға деген қызығушылықтың төмендігін көрсетуі мүмкін.

18-сұрақ. Сіз жалған журналды тани аласыз ба?

"Иә" деп 85 адам жауап берді.;

"Жоқ" деп 198 адам жауап берді.

Көрнекі түрде респонденттердің жауаптары 8-суретте көрсетілген.

Сурет.8. Жыртқыш журналдар туралы сұраққа респонденттердің жауаптары

Респонденттердің көпшілігі жалған журналды тани алмайды және басылымды таңдағанда қосымша кеңес қажет деп қорытынды жасауға болады.

19-сұрақ. Сізде Web of Science немесе Scopus мақалалары бар ма?

"Иә" деп 83 адам жауап берді.;

"Жоқ" деп 200 адам жауап берді.

Сауалнамаға қатысқандардың көпшілігінде рецензияланған журналдардағы мақалаларға қойылатын талаптар туралы түсінік жоқ және ешқашан баспалармен жұмыс істемеген деген қорытынды жасалады.

20-сұрақ. Сіз Scopus базасында тіркелдіңіз бе?

"Иә" деп 153 адам жауап берді.;

"Жоқ" деп 130 адам жауап берді.

Көрнекі түрде респонденттердің жауаптары 9-суретте көрсетілген.

9-сурет. Респонденттердің Scopus базасында тіркелу сұрағына жауаптары.

Бұл жауаптар ПОҚ-ны наукометриялық базаларда тіркеу ережелерімен таныстыру қажеттілігін көрсетеді.

21-сұрақ. СҚУ жарияланым қызметін дамыту бойынша сіздің тілектеріңіз.

Ең сындарлы тілектердің ішінен мыналарды бөліп көрсетуге болады:

1. Тақырыптар жасау үшін ми шабуылын жасай отырып, бағыттар бойынша ғалымдар тобын құру, осы топтарды алдыңғы қатарлы әдіснаманы алу, ынтымақтастық құру үшін жетекші ғылыми орталықтарға іс-сапарларға жіберу қажет. Нәтижесінде мақалалар мен жобалар болады.

2. Ағылшын академиялық тілінде тәжірибе жасау, әлемдегі жетекші баспа үйлерінің өздері шығарған журналдарда мақала жариялау талаптарын зерттеу.

3. Конференцияны РФДИ-ге, СҚУ Хабаршысын КОКСОН-ға қосу. Өз қызметкерлері үшін тегін жарияланымдар.

4. ЖОО-ға М.Қозыбаев атындағы СҚУ ПОҚ үшін КОКСОН журналымен бірге квота белгілеу, өйткені үлкен кезектер болғандықтан, КОКСОН журналына кіру қиын.

5. Индекстелетін журналдармен өзара жариялау форматында жазбаша өзара тиімді келісім жасасу.

1. Осы тақырыптар бойынша жиі сөйлесу ғылымның мансап сатысына көтерілуге мүмкіндік беретінін есте сақтауға көмектеседі, бұл студенттерді осы бағытқа бағыттау, оқу процесіне инновацияларды енгізу пайдалы. Сонымен қатар, сіз жариялау қызметіне қосымша ақша таба аласыз. Мақалаларды жариялау туралы білсеңіз, өзіңіз үшін және университет үшін қуаныш пен мақтаныш үшін тағы бір себеп бар.

2. Мақаланың қабылданбауына әкелетін жиі кездесетін қателерді жою, сонымен қатар зерттеуші таңдаған тақырыпқа сәйкес келетін сапалы журналды таңдау бойынша семинар өткізіңіз.

3. СҚУ жас ғалымдар үшін тартымды және пайдалы болуы үшін өткізіңіз.

4. Индекстелетін журналдарда журналдарды іздеуге және жарияланымдарды

ұйымдастыруға ұйымдастырушылық және консультациялық көмек көрсету.

Теріс жақтан:

1. Басылымдар санымен мұғалімге қысым жасамау. Жылдан жылға қажет емес. Бұл конвейер емес.

2. Мақалаларды жариялауды талап етіп, бос уәделер бермес бұрын, ең болмағанда КОКСОН-ға кіру үшін өз журналыңызды әзірлеумен айналысу керек.

3. Қолданыстағы ынталандырулар авторлардың мақаланы ағылшын тіліне аудару және мақаланы жоғары рейтингті WoS және Scopus журналдарында кейіннен жариялау бойынша нақты шығындарын өтемейді.

4. Мақалалармен жұмыс істеуге уақыт бөлу үшін мұғалімдерге әлеуметтік жұмысты аз жүктеңіз. Сайттағы журналдардың барлық санаттарын көрсетіңіз.

5. Педагогтардың басылымдар санын емес, шынайы еңбегін (сабақ өткізу, оларға дайындық, студенттердің жұмысын тексеру, оқу құралдарын шығару, дәрістерді әзірлеу, практикалық жұмыстар, т.б.) бағалау керек.

Қорытынды.

Сауалнамаға 283 оқытушы қатысты, олардың көпшілігі 30 мен 50 жас аралығындағы, ғылым кандидаты, ғылым докторы және PhD дәрежесі жоқ әйелдер.

Жүргізілген маркетингтік зерттеулерден университет оқытушыларының конференциялар мен индекстелген журналдарда жариялауға дайын екендігі белгілі болды. Университет қызметкерлерінің көпшілігі КОКСОН журналдарының арасынан «СКУ Хабаршысын» көргісі келеді.

Индекстелген журналдарда жариялау үшін сыйақылардың ішінде мұғалімдердің көпшілігі негізгі жалақыға қосымшаны таңдады.

СКУ жариялаған конференция материалдарын басып шығару нұсқаларының ішінде pdf форматындағы электронды нұсқасы көпшілікті қанағаттандырады.

Сондай-ақ респонденттердің жауаптары бойынша университет өткізетін халықаралық конференциялардың саны оңтайлы екенін атап өткен жөн. Дегенмен, көптеген респонденттерге индекстелген журналдар үшін жарияланымдарды дайындау, наукометриялық мәліметтер базасымен, Scopus және WoS журналының деректер базасымен жұмыс істеу бойынша қосымша ақпарат қажет екеніне назар аударған жөн.

Зерттеу респонденттердің тек 30% жалған журналды анықтай алатынын көрсетті. Дегенмен, респонденттердің 62% Web of Science және Scopus өткізетін вебинарларға қатысады.

Жалпы алғанда, зерттеу өзекті болды және рецензияланатын журналдарға мақалалар дайындау кезінде мұғалімдердің кездесетін проблемалары анықталды. Сонымен қатар, респонденттер университеттің баспа жұмысына қатысты өз тілектері мен пікірлерін айта алды.